

REVISTA DE L'ASSOCIACIÓ CULTURAL
FENT CARRENY

MARIA DE LA SALUT

ASSOCIACIÓ PREMSA FORANA
DE MALLORCA

PREMSA
FORANA

Número 84

JULIOL

Any 1993

A
C
A
B
A

L'
E
S
P
L
A
I

A
C
A
B
A

L'
E
S
C
O
L
A

Sumari

Editorial i sumari	2
L'esplai feu una festa a la plaça	3
Les nostres possessions (VI):	
Roqueta	4
Recordança	7
Sa Xerradeta amb madò	
Francisca Mas Munar	8
Eleccions generals: Resultats	11
Bullit de notícies	12
Demografia. Telèfons	14
El temps. Temps passat	15
Montblanc, aquest conte s'ha acabat	16
El CIM i els residus	17
Padre Llanos, que està en el cel	18
Marginats	19
La fe com a fenomen individual i social	20
Carrerany Esportiu	21
Fi de curs a l'escola	24

Fotografies:

Onofre Sureda Ribas
 Magí Ferriol Bauzà
 Arxiu Personal familiar de
 Francisca Mas Munar
 Club Ciclista de Maria de la Salut.

EDITORIAL

Ja ha arribat la calor, les vacances, ha acabat l'escola i han passat les eleccions. Aquestes eleccions tan esperades, que han deixat a més d'un, qualche nit en blanc, de resultats tan incerts, que pareixia que hi havia d'haver un canvi tan gros i res... tot continua igual. Sobretot per a nosaltres, els habitants de les nostres Illes, que ens hem decidit majoritàriament, a l'hora de votar, pels partits centralistes, oblidant els partits de la nostra terra, i aquesta vegada en teníem de totes les ideologies. Ja veurem el Sr. Gilet, el Sr. Font, el Sr. Pons i demés, les vegades que defensaran els interessos de les nostres illes, els interessos particulars dels nostres pagesos, dels nostre turisme, la nostra idiosincrasia particular i la nostra llengua i cultura. Però si que votaran el que els ordenarà el seu cap de partit, tant el sevillà Gonzalez com el vallisoletà Aznar, encara que sigui perjudicial per a la nostra gent. Crec que després del 6 de juny hauríem de fer una reflexió, prendre exemple dels ciutadans i ciutadanes de les Illes Canàries, que han fet una gran coalició de tots els partits nacionalistes, des de la dreta nacionalista a l'esquerra independentista i han dit no als partits centralistes, i ara tenen quatre diputats nacionalistes a Madrid, disposats a defensar els interessos de la seva terra i de la seva gent.

Tenim quatre anys per mirar la feina que fan els polítics que hem elegit democràticament, per observar les vegades que aixecaran la veu per defensar la seva terra, i després a les pròximes eleccions obrar en conseqüència.

100 ANYS
 DE
 MIRO
 ILLES BALEARS

EQUIP DE REDACCIÓ.

Magí Ferriol Bauzà
 Pere Fons Pascual
 Joan Gelibert Mas
 Margalida Mas Vicens
 Miquel Morey Mas
 Onofre Sureda Ribas

HAN PARTICIPAT EN AQUEST NUMERO:

Miquel Oliver Roig, Bartomeu Pastor Sureda, Club Ciclista de Maria de la Salut, Josep Anglada Beneyan, Joan Salom, Josep Ferriol Torelló

EDITA. Associació Cultural FENT CARRERANY.
 Sant Miquel, 11 - 07519 Maria de la Salut
 IMPRIMEIX. Apostol y Civilizador.
 Petra

Nº DEPOSIT LEGAL: PM-457/1986

El cost de cada número és de 150 pesetes i requereix de 150 pesetes de avançament.

L'ESPLAI "ES REBROT" FA UN FI DE FLSTA A LA PLAÇA

Els nins i nines de l'Esplai "Es Rebrot" celebraren dissabte dia 12 de juny una festa ben original a la Plaça des Pou. Primer varen ser els menuts que començaren amb una sèrie de playbacks, la seva actuació. A poc a poc anaren desfilant tots els rebrotins amb les seves cançons i el seu bon humor present al

llarg de tota l'actuació. Després de les cançons arribà l'hora de la desfilada de modes. Des de banyadors, barnussos, fins a la roba vaquera els nins i nines demostraren les seves habilitats com a models. Per acabar la festa hi va haver una sèrie de balls col·lectius d'aquells que tots, monitors i nins, han de

mostrar les seves habilitats.

Per acabar bé la temporada han preparat un campament per a finals del mes de juliol al Casal de SON PERDUT a Calonge (Santanyí). No dubtam que amb aquests monitors i monitores tan errotllats que tenen els nins i les nines s'ho passaran d'allò més bé.

LES NOSTRES POSSESSIONS (VI)

4. Contracte d'un arrendament del s. XIX

Presentam un document d'arrendament de la possessió de Roqueta amb les clàusules habituals de l'època.

Es tracta d'una font interessant per a l'anàlisi de l'esmentada possessió així com pel curat vocabulari que s'empra.

Hem volgut mantenir la transcripció literal per tal de poder-lo comparar amb altres d'èpoques anteriors i posteriors.

ARRENDAMENT DE ROQUETA

Don Jaume Villalonga y Fortuny arrenda el Predio de Roqueta a Lamón Rafel Alomar y Mas veí de María per sis anys qui començarà dia 8 Setiembre de 1878 y finirà dit dia y any de 1884 en los pactes sigüents.

1. Es pacta que deurá conrar el Predio a quatre sementes (1) a ús y costum de bon conrador baix se pena de pagar es perjudicis, facultanlo de pore separar o sobrearrendar menos ses tancas de devoras casas.

2. Es pacta que no porá lo arrendador treure del lloch ninguna paya ni fems, sols se li concedeix ( ) carretadas fems cada any per dur a las sevas terras, mentras batre la cullita de les seus terras en Roqueta.

3. Es pacte que lo any que sortirá deurar dexar la paya empaisada fins la señal que haye al Sostre y si sobrás la posará a los altres Sostres, y si acas aun en sobras la haye de dexar sense pagarli lo cens, y si no bastas fins la señal hague de dur fins que sia a la señal o retra; los fems deurar tambe dexarlos y pagarli seccses dels que hague rebüts menos es de euveya que porá dursen seccses que es que rebré.

4. No porá tenir bestia cabrum dins es lloch pena de ban.

5. No porá taya abra de ningua especie, ni llañam, ni lleña ni rama sense consentiment del majoral o Garrigue y per fornigues (2) no porá taya mes que

(1) Sementers. Cada part d'una terra de conreu que se sembra d'un cereal determinat.

Sementer de guaret, sementer de blat, sementer de restoble (ordi i civada), sementer de pastura (faratge).

ROQUETA

cuatrecens fechos.

6. Deurá cuidar los abres y acsequiarlos cada 4 anys y cuidar los que el Señor iy fará posar desde el moment que fasen fruit, y fer cavar las figueras, amatles y oliveras despues de haver segat de la amplaria y fondari corresponent y cuant faltás el Sr. lo podrá fer a costas del arrendador.

7. El Sr. se reserva per ell y la seua familia ampliü (3) a sa fruita des lloch, y ademas deurá entregarli cada any á Ciutat un quinta (4) de figues secas des sol de ses millors que cuirá, un cortü (5) de vinagre portat a Ciutat, quatre cortins vi cada any cuant el Señor los dedam, un cortü de ayguardent, una botella de rop (6),

(2) Fornigüers. Caramull de terrossos que es crema en el camp per adobar la terra.

(3) Empriu. Us, aprofitament.

(4) Quintar. Poc més de 42 quilograms. Es divideix en quatre arroves.

(5) Quartü = 26,67 litres.

(6) Arrop. Most de raïm, espessit per ebullició i evaporació.

dos covos ranta de rems de la viña per panjois (7) tot portat á Ciutat en se advertencia que ses figues secas deurá entregarlas cuant sortira, y ademes ampriu á sa hortoliza de Sort majó y abras.

8. El Sr. se reserva sa taya de tots es Mores y cañas de Sort.

9. Lo aña que sortirá no podrá cuí garrovas ni olives ni porá impedir el amo que ha de entrar que entri dins el lloch per cullirlas, sols porá cuí les figues que hagen maduras fins dia 8 de setembre.

10. El Sr. se reserva enviá espodador á sa viña hasent de sa vostre obligació mantenirlos y pagarlos, y cuant no faseu sa dames feyna com es llaurarla, obrirla y manjencarla a gust des Señor; puga ell ferla fér a costas vostras; com igualment el Sr. se reserva fér cada aña a la viña dotse jornals de murgons, però será obligació del amo pagar los jornals y mantenirlos.

11. El Señor se reserva poder fer dins es lloch totas las milloras que vulla sensa se li pugan demanar perjudicis.

12. No poreu dar ampriu a ningu a la Garriga y sols podrá servir per el vostro bestia.

13. Deureu conservar corrent sas botas de Roqueta a costas vostras y entregarles com las hetveu rebudes en bon estat.

14. El Sr. se dexa ampriu a nes cups y botas de Roqueta per se verama del Rafal Nou sempre que es vulga fer es vi.

15. Será obligació de vos dit arrandador redresar perets, alsá portells; comondre barreras, portas y dames arresus (8) y antragarlas corrents y quant faltaseu el Señor lo podra fer a costas vostras.

16. Deureu vos dit arrendador escurar las siquias y mantenirlas ben netas y en cas de que fos necessari ferne alguna nova o auballó (9) sera carrech del Señor pagar las siquias y s'Arrendador pagar la mitat del cost.

17. Sempre que se fassen obras de cualsevol especie per el servici vostro o del lloch encare que no sian necessaris el Señor ha de pagar los mestres y manobres y materials y vos deureu mantenirlos y portar los materials.

18. Deureu vos dit arrendador fer cada aña cuant el Sr. vos o man sis carretades a Ciutat ab el carro franch de tot gasto; tambe tendreu obligacio de dur duas carretadas de paya.

19. Deurau vos dit arrendador entregar al Sr. cada aña per el dia de San Tomas sis capons o gallines y un

pene de ous; per Pasco de Resurrecció una fogase tenure (10), un brosat, tres añellas de se primera desmamada y un pane de ous, tot portat a Ciutat a la casa del Señor.

20. Deureu vos dit arrendador entregar cada aña duas rovas de llana (11), tres rovas de formatge (12) fet en el mes de Abril axut y bo portat a Ciutat.

21. El Sr. se reserva que tot el seu aviram (13) vage a lloura y es seu bestia y los de los que vengan ab ell pugan menja paya en Roqueta.

22. El Sr. se reserva poder tenir en el Prediu una somera y lo arrendador la hague de mantenir de paya y pastura.

23. Es pacta que será obligació de vos dit arrendador mantenir el Garrigue y un ca y darli llansols per seu ús.

24. Podreu vos dit arrendador fer un fame ab terra de dins el pinar del lloch en que menos perjudic.

25. Será obligació del arrendador guardar ab la seua guarda dos o tres animals de llana del Garrigue que ell vos entregara.

(7) Penjolls. Raïms penjats.

(8) Arresus. Conjunt de peces, eines, utensilis...

(9) Albelló. Siquia subterrània que es fan en els camps de conreu per evitar que hi hagi moll.

(10) Fogassa tendre. Peça de formatge.

(11) Arrova de llana = 10,400 quilograms.

(12) Arrova de formatge = 10,400 quilograms.

(13) Aviram. Animals de ploma casolans.

26. Es pacta que el amo no pugue sobre arrendar el hort de Son Canet, y quant los Señors se encuantran en el predio Roqueta hagueu de dar tota la hortoliza que necessitaran, y si acas fallas a entregar dita hortoliza, agueu de sortir de dit hort sense fer ninguna baixa dela renda que farà per el dit predio, tambe matex se reserva el Sr. que si acas se resol de feri alguna hortoliza no lo puga impedir, com igualment se reserva per ell tota la fruita que vulga y tots los seps que haga bax les parets, també matex deura cuidar tots los abras, cavarlos y ragarlos totas las vegadas que sia necessari.

27. Deureu entregar cada any un andiot portat a Ciutat per dia 25 de Juliol.

28. Pagareu de anua merce (14) noventas cincuenta lliuras en tres terces adelantadas la primera dia 8 de setembre de este any, la segona per las festas de Nadal y la última per la fira de Maig.

29. Pagareu tresa corteras blat y vuit corteras xexa cada any blanc y nou porgat y ben net; suposat que teniu obligació de pagar vint y sis corteras de blat y setse de xexa nos hem convingut que en pagareu mitat en blat y xexa y la altre mitat en dines que son

cent y quinze lliuras deu sous, tambe pagareu deu corteras de mescladis portat a Ciutat, una cortera de metes, quatre barcellas olivas per salar mentres ni hague a la casa y per el deuma (15) de grans cent vint y duas lliuras cada any.

30. Es pacte que si acas el Sr. se resol de fer viña pagarà tota la fayna fins que fasa fruit y la entrec al amo, y dit arrendador se obliga a lleurarla cada any totas las vagades que toca llaurarla sense ninguna atribució, ni menos li puga damanar disminució de la renda de la que presta dit lloch.

Arreus del Saller

Dotse botas congrenadas correns, duas botas inutils y una bota vinagrara. Un ambut estropeat. Un cubell en sou cañis inutil. Duas prensas una de ellas nova y la altre inutil. Cinch portadoras quatre inutils y una nova. Cinch cestas en bon ús. Onse esportins (16), quatre grifons de bronzo tres corrents y un inutil. Una cuarta y un cortó de vendre vi. Dos cañisos de fusta en el cup. Dos grifons a la piqueta y duas canals de fusta per trescolar tot corrent y cincuenta y cinch somadas de verema portada al cup. Un jou de lleurar viña, duas carretallas grans novas y duas petites.

Arreus de casa

Una reya de pes de deu lliuras. Una romana grossa y una petita, un jou de lleurar de pereé. Uns rampins. Vuit aufabias de tota clase. Una taula gran de menja es misatjes en dos bañys llars. Un pajés (17) per penjar es llum. Una aufabia gran envernizada, Duas caxes, Una escala mitjansera y una petita. Una piqueta de pedra de rantá. Una barcella y un aumut y una arrasadora. Un rovol, un molí de sanch bó y corrent. Un chipó, un uxol, uns llavadors de ferro de llevar ollas, una pasadora de aubardá (18), un bufetet usat, unas beasas novas, quatre esquellas, cinch collás de bístia y quatre anellas de jou.

Fems

Fems estimats vuitanta y nou carretadas y cuatro de oveya .....72 lliures, 1 sou, sis diners.

Un carro ab se estora y sarrieta y jou .... 52 lliures, 10 sous.

Hortaliza en el Hort estimada ..... 25 lliures.

(15) delme. Desena part de la collita o productes de la terra que es pagava com a impost a l'Església.

(16) Esportí. Senalla planera d'espart dins la que es posa la pasta d'oliva per premsar-la.

(17) Pagès. Braç de fusta giratori articulat al pinte d'una xemeneia, que serveix per a penjar-hi el llum d'oli.

(18) Albardà. Sella de palla o llana coberta de pell.

(14) Annua mercè. Pagament en moneda que feia anualment l'arrendatari al senyor.

Goret

Sis corderadas de tres rayas a duas lliuras deus sous
.... 67 lliuras, 10 sous.

Llevos

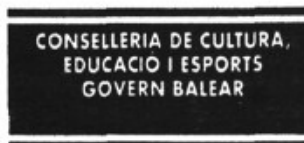
Blat ..... 36 corderas.
Xexa ..... 7 corderas.
Ordi ..... 13 corderas, 3 barcelles.
Civada ..... 28 corderas.

Estims entregats a Lamo Rafael Alomar

Cinch egos y una pollina estimades ..... 525 lliures
Dos Bous estimats ..... 114 lliures
Dos muls estimats ..... 70 lliures
Auvelles estimades a cinch lliures deu sous . 280
lliures 10 sous
Un Ase ..... 27 lliures

Rafael Alomar. Es copia de la original.
Jaime Villalonga (Signat)

Bartomeu Pastor Sureda

RECORDANÇA

L'amo en Joan Roig va esser un home just, noble i honorat. Era un senyor exemplar. La seva vida és correcta. Va sofrir atropellaments d'una part del poble de Maria i va callar durant molts d'anys. En les seves velleses que Déu les hi concedí llargues, era com un patriarca, feia goig parlar amb ell i sentir el relat de la seva vida; assaborí les seves idees i els seus consells.

És un home per imitar i per seguir. Ha estat i serà un pare pel poble de Maria.

Treballador de cada dia, discret com ell tot sol, amigable i content, il·lusionat per la vida, va morir com havia viscut i és i serà sempre per a mi i molts d'altres, un gran amic, un gran home i un bon exemple.

Josep Anglada Benejam

SA XERRADETA AMB...

MADÒ FRANCISCA
MAS MUNAR

Madò Francisca va néixer el 21 de novembre de l'any 8 i és filla de Joan Mas i Catalina Munar, casada amb l'amo en Pere Mas Morey.

- Conta-nos un poquet de quan ereu petiteta.

* Nosaltres érem cinc germans i ara ja en falten tres. Quan era petita ajudava a ca nostra i vaig anar qualque pic a escola a ca ses monges i als 8 o 9 anys vaig fer la primera comunió.

- Com bastant gent de Maria, d'aquesta època, també anàreu a muntanya?

* Als 7 anys vaig anar a Morell amb la meva germana Biela i amb el meu germà Francesc. Hi anàrem dues temporades. Llavors també anàrem un any a Solleric. D'allà vaig aprendre una cançó.

- Com diu, madò Francisca?

* Sa moixa de Son Ordines
va botar dins Solleric
se va menjar un cabrit
un gall i dotze gallines.

- Realment la vida de les nines que ara són ses padrines era dura, era vida de feina i enyorança.

* Encara vos contaré que quan tenia 14 anys anàrem una temporada a Balitx de Baix i me varen dur malalta a ca nostra. Estava molt inflada i me

combregaren i extremunciaren.

- Què vos va passar, madò Francisca?

* Vaig tenir una plena de sang. M'Havia de venir sa cosa i no podia.

- I com vos curaren?

* Me posaren set sangoneres: tres damunt s'espina i una davall cada orella.

- Què són sangoneres?

* Uns animalets negres que estan dins ses piques on beuen ses bèsties. Aquests animalons xupen sa sang. Ses sangoneres s'inflen de tanta sang que xupen. Amb un instant la varen haver xupada i ja vaig estar més bé. Encara es nota allà on les me posaren.

- Qui va ésser aquest "curadero"?

* Fou el metge Cortesa de Santa Margalida, que venia a Maria amb un carretó i un cavall blanc.

- Després d'aquesta delicada malaltia que, feliçment, va acabar bé, cap on partíreu?

* Després vaig seguir anant a muntanya: a son Gaiart, devora Valldemosa; A son Claret, baix del puig de Galatzó; a s'Hostalet, entre Calvià i Palma; a Santa Ponça i a les Aldofes, entre Calvià i Capdellà. També hi vaig aprendre una cançó:

Si te diuen a on vas
has de dir a ses Aldofes
a menjar magranes dolces
pinyolenques i aubars.

- I el temps que no anàveu a muntanya, què fèieu?

* Ses temporades que no anava a muntanya, anava a jornal a Maria. Mos llogàvem a les cases dels quatre rics. Jo vaig anar per en Corral i 18 anys pel metge Pelo.

- Segons notícies, als 27 anys vos enamoràreu d'en Pere Mas Vanrell que també en tenia 27.

- Aquí, l'Amo En Pere, que escoltava ferm, va dir:

* M'agradava fer qualche volteta pel poble i a la fi me vaig atracar a n'aquesta. Vàrem festejar prop de dos anys i mos va casar un rector que havia vingut de Muro.

- I vós, madò Francisca?

* Jo no duia gaire idea de casar-me, però pensava que mon pare i ma mare me deixarien i quedaria molt tota sola. Jo no era festejadora.

- Però el devieu estimar a l'amo En Pere?

* Si no l'hagués estimat, no m'hi hauria casada.

- Conta aquest matrimoni de 85 anys que, sortits de missa, feren un dinar familiar i quedaren per Maria. La bendició de Déu han estat els tres fills: Na Catalina, Na Tonina i N'Esteve. Madò Francisca diu en to de felicitat que tenen set néts, que són la seva alegria.

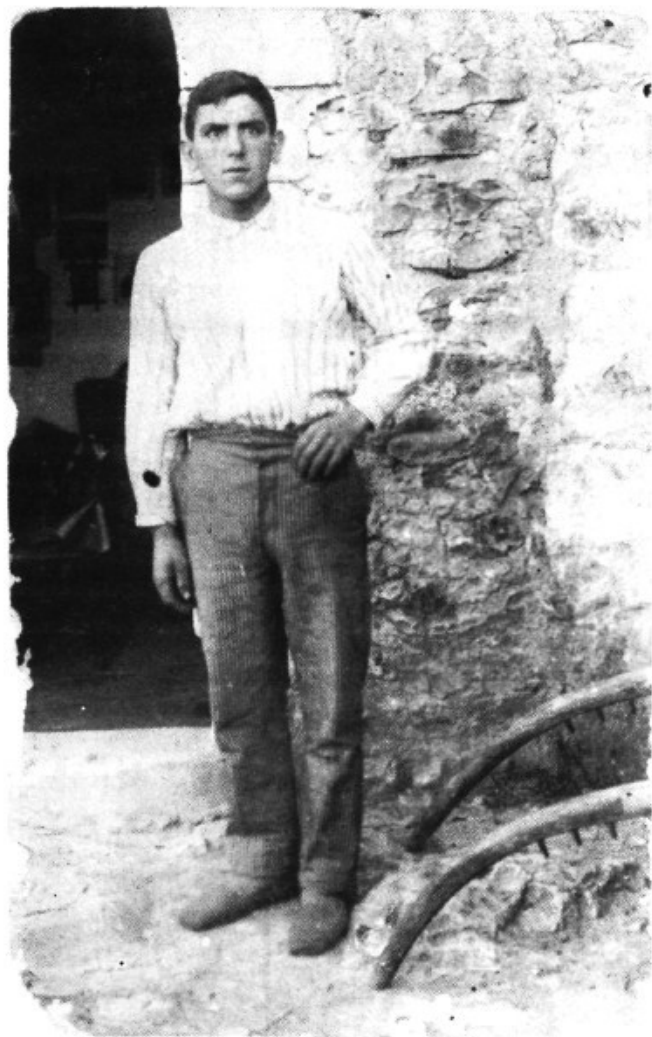
- I vós, l'amo En Pere, a què vos heu dedicat?

* He fet de conrador tota la vida. Hem cultivat terra nostra i a mitges. Encara hem segat molts d'anys amb sa falç. Tenia una vaca, conta l'amo En Pere, molt bona. La vàrem tenir 18 anys. Feia un vedell cada any i n'hi comprava un parell més. Sa llet bastava per tots i així anàvem fent.

- Madò Francisca ha duit una fotografia del seu germà Francesc i les llàgrimes li corren per la cara. Expressa un sofriment profund i diu:

* El meu germà Francesc era el més bo del

món. Deia a ma mare: "sempre que me vegeu a mi, no patireu". Des de que el mataren ma mare no va sortir pus de casa seva.

- Com va esser tot això, madò Francisca?

* El s'en varen dur a Manacor, però, com que el seu sogre estava llogat a son Real, l'amollaren.

Era un dissabte i la seva dona havia fet una coca. El vespre hi anaren dos feixistes de Sineu. Els de Maria esperen defora perquè no tengueren coratge d'entrar i mostrar cara. Venim a cercar En Francesc, digueren, perquè no ha anat a declarar a Manacor. Ell va creure que era vera el que deien i va sortir. Quan va veure els feixistes de Maria es va girar a la seva dona i li digué: "Adéu, esposa meva. De la meva carn en faran carniceria".

- D'aquest vespre, ja no el véreu pus?

* Ja no el tornàrem veure. Mos contaren que l'anaren a matar dins el terme de Sineu. Digueren que li llevaren els senyals, les hi feren menjar i llavors l'acabaren de matar. No hem sabut mai on l'enterraren.

Des d'aquest fet tan cruel i trist, ma mare no va estar bona pus i va jeure set anys abans de morir. A

mi la sang me va fer un "giro" i un nin de pit que alimentava ho degué prendre i es va morir.

- Realment, madò Francisca, sentir aquestes paraules posa la pell de gallina i assusta pensar en aquesta tal crueltat. On pot arribar l'odi dels humans! No hi ha paraules per expressar-ho. Tal vegada, després de sentir molta vergonya, hi cabria un reconeixement públic d'aquest fet i altres, acompanyat d'un arrepeniment. Fets tan inhumans no pareix que puguin quedar tapats com si res hagués passat.

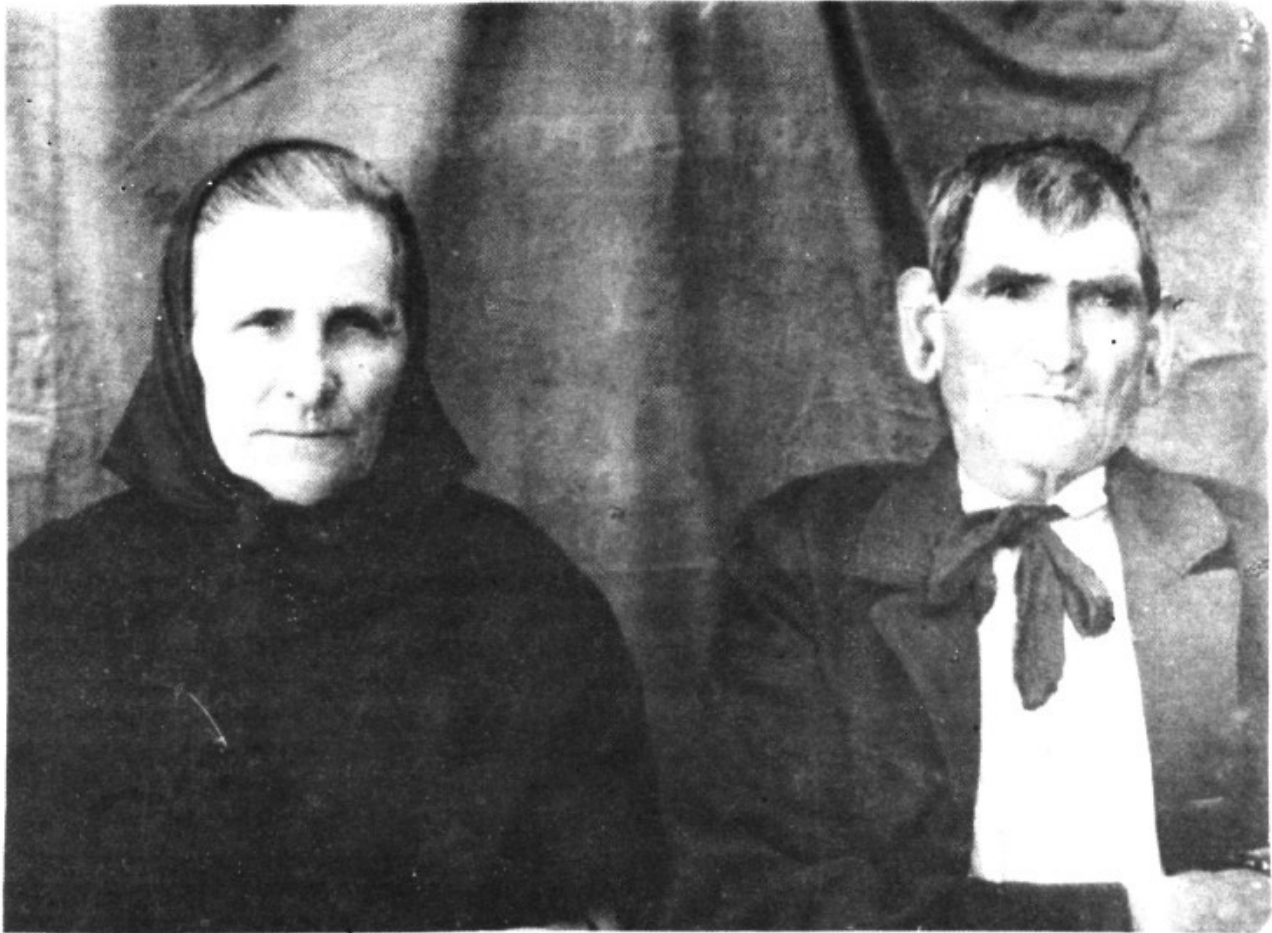
- I a vós, l'amo En Pere, no vos va passar res?

* A mi me tancaren a la casa de la Vila, aquí on ara està el metge. Vaig pagar 40 duros que me deixà

el sogre i es conformaren i m'amollaren. Vaig dur sort.

Varen salvar el gendre ja que no podien fer res pel seu propi fill Francesc. Ell ja era mort. No tingueu por, diu l'Evangeli, dels que us poden matar el cos, però no poden atacar l'esperit, aquest és lliure.

Deixant així aquesta història que ens han contat l'amo En Pere i Madò Francisca, acabarem aquesta xerradeta donant les gràcies per haver volgut parlar amb nosaltres. Ens umpl de vergonya la manera com tractaren a n'en Francesc Mas Munar i sentim la calor de les gotes de sang que sortiren del cor afligit dels seus pares l'amo En Joan Mas i madò Catalina Munar.

- Finalment, la madona Francisca, expressant els sentiments religiosos, conta cançons populars que ella sap des de petita:

Una capella faré
tancada dins lo meu cor
perquè quan combregaré
sigui un sagrari d'or.

Ses claus d'aquesta capella

Jesús les ha de tenir
perquè vull que pugui dir
si som una dona bella.

Com jo m'agenollaré
baix de la taula divina
vestida de pelegrina,
que el Bonjesuset rebré

Adiós taula sagrada

Taula Sagrada, adió,
jo m'en vaig aconhortada
del vostre ful preciós

Aquest pa que mos donau
Bonjesús de cada dia,
jo voldria fos la clau
per obrir l'ànima mia.

I el dimoni quan ho sent
i de rabi que té plora
en sentir ara i en l'hora
de la nostra mort, amén.

Moliner, bon moliner
tu que mols de tota cosa
no moldries los meus pecats
ja que som tan pecador,

Ja vendràs, divendres Sant
que moldré de tota cosa
la corona serà moli
i la creu serà la mola.

Si aquesta nit me morís
que no em pogués confessar,
ni en frare ni capella,
me confés amb vós, Maria,
me confés amb vós, Senyor,
que sabeu la veritat,
lo que he fet i mal pensat
de tot vos deman perdó
misericòrdia, Déu meu,
misericòrdia, Senyor,
passareu un crec en un Déu
per la mort i passió.

Pere Fons Pascual

ELECCIONS GENERALS: ELS RESULTATS DE MARIA

El passat dia 6 de juny, diumenge que ja començava a fer calor, es varen celebrar les "esperades" eleccions generals, esperades perquè tothom creia que es produiria un canvi, la dreta per primera vegada podia aconseguir la majoria suficient per governar i el centre esquerra del PSOE, podia perdre la poltrona que feia deu any que gaudia. Les enquestes i valoracions encalentiren l'ambient, però al final tot ha quedat igual, o molt semblant. Aquests són els resultats que es produïren al nostre poble.

PARTITS	escola de baix	escola de dalt	TOTAL
PP	311	278	589
PSOE	214	220	434
PSM	37	27	64
UM	14	42	56
ERC	21	10	31
IU	7	12	19
VERDS	6	9	15
CDS	3	5	8
RUIZ MATEOS	2	2	4
ALTRES	1	1	2
BLANCS	1	5	6
NULS	3	3	6
TOTAL	620	614	1234
CENS	710	742	1452

Com es pot comprovar, la participació va esser molt elevada, un 84,93 %, així es com es participa en la democràcia, aquesta és la manera de castigar o premiar els governants.

BULLIT DE NOTÍCIES

PREMIS LITERARIS VALL DE SÓLLER 1993

Organitzat pel Grup Novetat, s'han convocats els premis literaris Vall de Sóller en els seus distints apartats. Els premis que es convoquen són els següents: VII edició Vall d'Or de poesia, la IV edició Guillem Colom i Ferrà de poesia, II edició Joan Marqués Arbona de narració curta i la II edició Pau Noguera (a) Sarol de glosa.

El termini d'admissió de treballs acabarà el 31 de juliol de 1993 i s'han d'enviar a la Llibreria Calabruix, carrer de sa Lluna, 5, 07100 de Sóller. Per a més informació podeu telefonar al 630902.

UN SUBSCRIPTOR DE "FENT CARRERANY" ENTRENADOR DEL REIAL MALLORCA

En Jaume Bauçà ha estat nomenat entrenador del Reial Mallorca, en principi per un màxim de quatre partits, i amb l'objectiu de pujar l'equip a la màxima categoria del futbol espanyol.

En Jaume, lligat per diverses circumstàncies al poble de Maria, ha estat mestre d'educació física al Col·legi Públic i durant un parell d'estius va fer gaudir amb les seves esquisideses tècniques els habituals del torneig de futbol quan l'organitzava la nostra Associació, jugant amb l'equip de FONTHISA. Sort Jaume, i a tots aquests que no han posat cap doblar de la seva butxaca per poder decidir el futur o el moment actual de l'empresa Reial Mallorca i si són bons per criticar, no els facis molt de cas, emperò si procura tenir-los en compte, sobre tot per la part de darrera.

CURS INTENSIU DE MECANOGRAFIA

Tengueu l'edat que tengueu, si voleu aprendre a escriure a màquina, demanau informació a na Margalida Mas Costa, del carrer de Villalonga, n. 44.

ELS CONTENIDORS DE PAPER JA ESTAN PLENS

Es nota que ha acabat els curs i els mestres i els estudiants han decidit desfer-se de tots els papers que han fet servir durant tot l'any perquè els contenidors destinats a recollir paper i cartró ja són ben plens. Esperem que el costum de seleccionar les deixalles vagi arrelant entre nosaltres.

CURSET DE NATACIÓ

Com ja és habitual al nostre poble, també aquest estiu tindrem curssets de natació a la piscina municipal. Començaran el dia 1 de juliol, tant el dels nins, que organitza l'A.P.A., com el dels adults.

UNA FONT D'INFORMACIÓ SENSE INFORMACIÓ MUNICIPAL

Sembla ser, que l'Ajuntament de Maria està preparant alguna cosa, algunes activitats, de cara als mesos de juliol i agost. És una llàstima que no vulguin aprofitar el canal d'informació que suposa aquesta revista. Volem insistir que no s'ha de confondre el dret a la crítica (no sempre amb encert, és clar), amb l'oferiment que sempre hem fet de tenir les nostres pàgines a la disposició de tots aquells que tenien alguna cosa a dir, o una informació que fos útil per a la gent de Maria. Ja ho sabeu, aprofitau-ho, que tots hi sortirem guanyant.

ELS CULÉS DE LA PENYA TORNEN CELEBRAR UNA ALTRA LLIGA

Diuen els experts, que els miracles només ocorren una vegada, però els de la Penya Barcelonista sembla que ja s'hi han acostumat i que si el miracle passa per Tenerife no hi ha problema.

Si el passat dia 20 horabaixa vàreu sentir trons i llamps, no era res més que la festa que els aficionats de la Penya Barcelonista feien davant de la tercera lliga consecutiva que el Barça ha aconseguit a costa d'un Madrid que, com l'any passat, deixà el títol a les Canàries.

Sabem que n'hi ha qualcun que ha fet la promesa de menjar-se cada dia un plàtan, durant un mes, en homenatge als jugadors canaris.

D'altres ja resen per tal que l'any que ve, el darrer partit del Madrid a la Lliga també es jugui a Tenerife.

I encara en sabem una altra de millor. Un, no direm qui, però conegut "merengue", anà a la papereria de Ses Corbates i de ràbia que duia, comprà tota l'edició del diari SPORT, per tal que els culés no poguessin llegir les alegries del seu equip. D'això se'n diu tenir afecció a prova de butxaques.

BULLIT DE NOTÍCIES

MARIA A "RUTAS DE MALLORCA" DEL DIARIO DE MALLORCA

Dijous dia 24 de juny aparegué al Diario de Mallorca, a la separata que fa de "Rutas de Mallorca", la referència a Maria. Amb una sèrie de fotos típiques i tòpiques, el text passava revista a aquells aspectes que més ressalten de la vida del nostre poble. La gent, les festes, els costums, la gastronomia, etc eren citats al llarg de l'article. Liàstima que la poca sensibilitat que, des de sempre, el Diario de Mallorca ha tingut per l'ús de la nostra llengua, en els diferents colleccionables que ha tret hagi mostrat un producte tan descafeïnat i tan allunyat de la nostra realitat.

TORNEN COMENÇAR LES TROBADES A SES TARRAGONES

Divendres dia 2 de juliol començaran altra vegada els sopars i les tertúlies de Ses Tarragones, que des de fa tres anys se celebren puntualment els mesos de juliol i agost. Enguany començaran amb un plat fort. Si no hi ha entrebancs el proper divendres dia 2 tndrem na Pilar Rahola, recentment elegida diputada per la circumscripció de Barcelona, a les llistes d'ERC. Na Pilar Rahola, periodista, i dona lligada als intel·lectuals nacionalistes, però que fins ara no havia estat lligada a cap partit concret, acceptà l'ofertament del secretari d'ERC per encapçalar les llistes al Congrés de Diputats. Segur que la facilitat de comunicació que té na Pilar Rahola connectarà ràpidament amb l'auditori que cada any fa cap a Ses Tarragones.

CONFIRMACIÓ

18 joves han volgut esser confirmats. Han rati ficat el baptisme. No tots obraran en conseqüència, però tal vegada n'hi hagi un parell, i d'això se n'alegrarà la comunitat. El costumisme i el voler esser com els altres ens fa fer coses que no fariem si el pensar propi no fos engolít pel que diran.

No hi ha faltat, com és de suposar, la festa: Una sangria per tothom, un sopar pel confirmats i tota una nit de bulla.

La missa, presidida pel Vicari Episcopal, Bartomeu Suau, ha estat animada, viva i participada. Els joves han expressat el seu pensar i el seu camí i el Suau ha estat pedra de toc per a una bona reflexió.

Tot dirigit pel mestre de confirmació, el nostre estimat Jaume Santandreu.

MARIA AJUDA BÒSNIA

El poble de Maria s'ha solidaritzat amb l'antiga Iugoslàvia, concretament amb Bòsnia-Herzegovina.

S'han recaptat entre l'escola i l'ajuntament 93.500 pts.

S'ha preparat un lot de productes de primera necessitat consistent en llet infantil "Deslab Wander":

Modar 1 800 gr.	24 unitats
Modar 2 800 gr.	18 unitats
Isotomar 6 sobres	34 unitats
Meritene Junior choco 15 sobres	9 unitats
Meritene Junior Fresa 15 sobres	9 unitats

L'ESCOLA PUBLICA EL SEU ANUARI

Amb l'acabament del curs, el col·legi públic A. Monjo ha publicat una revista anuari on hi podeu trobar tot el referent a alumnes, mestres, activitats, excursions, etc., que han estat protagonistes del curs 92-93.

Ha estat costejada gràcies a les aportacions de l'Ajuntament de Maria, Sa Nostra i La Caixa.

COL·LEGI PÚBLIC A. MONJO

MARIA DE LA SALUT CURS 1992-1993

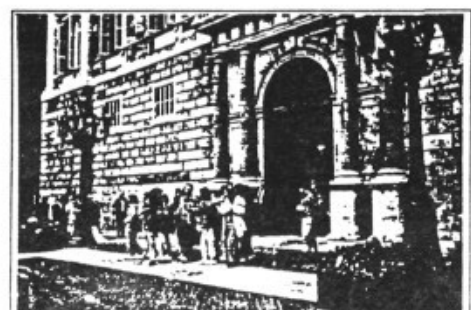

Els petits anaren en

E
S
P
A
L
M
E
R

I els grans a

B
A
R
C
E
L
O
N
A

Demografia

ENS HAN DEIXAT:

L'amo en Joan Roig Quetglas morí el passat dia 14 de Juny a l'edat de 91 anys. Vivía al carrer Major, número 9.

L'amo en Joan Mas Bergas que morí el passat dia 15 de Juny als 73 anys. Vivía al carrer de Sa Raval, número 8.

Què descansin en pau.

JA L'HAN FETA:

En Pere Morro Munar i na Catalina Vanrell Mascaró, s'han casat a l'església parroquial de Maria de la Salut, el dia 26 de Juny del present any.

Que el vostre amor no acabi mai.

TELÈFONS D'INTERÈS

AJUNTAMENT	525002 Fax	525194
UN.SANITÀRIA (Cita Prèvia)		525594
APOTECARIA		525020
ESCOLA DE DALT		525003
ESCOLA DE BAIX		525252
CA SES MONGES		525144
LOCAL 3ª EDAT		525564
PARRÒQUIA		525033
GESA INCA: AVARIES		500700
BOMBERS		085
AMBULATORI D'INCA		502850
SON DURETA(Centraleta)		175000
AMBULÀNCIES S.S. (INCA)		502850
AMBULÀNCIES		200362
RECAPTACIO DE TRIBUTS		
DELA CAIB (INCA)		505901
ADMINISTRACIÓ D'HISENDA		
D'INCA		505112
		505150

HORARIS:

AJUNTAMENT:

de 8'30 a 15 hores.

APOTECARIA:

Matí: 9 a 13 hores.

Horabaixa: 16'30 a 20'30 hores.

UNITAT SANITÀRIA:

de 9 a 15 hores.

BIBLIOTECA:

Dimarts, dijous i divendres: de 18-20 h.

Dimecres: de 17 a 20 hores.

Dissabtes: de 10 a 13 hores.

LÍNIA MARIA-PALMA:

Maria: 7'30 i 15 hores.

Palma: 13 i 19 hores.

LÍNIA INCA-MANACOR:

Inca: 12 i 19'25 hores.

Manacor: 9 i 6'10 hores.

(El pas per Maria és quasi imprevisible)

PUNT D'ATENCIÓ CONTINUA-DA DE SINEU:

Carrer Ponent, número 3.

- Per demanar hora al servei de Pediatria heu de cridar de 8 a 14 h. a **855043**

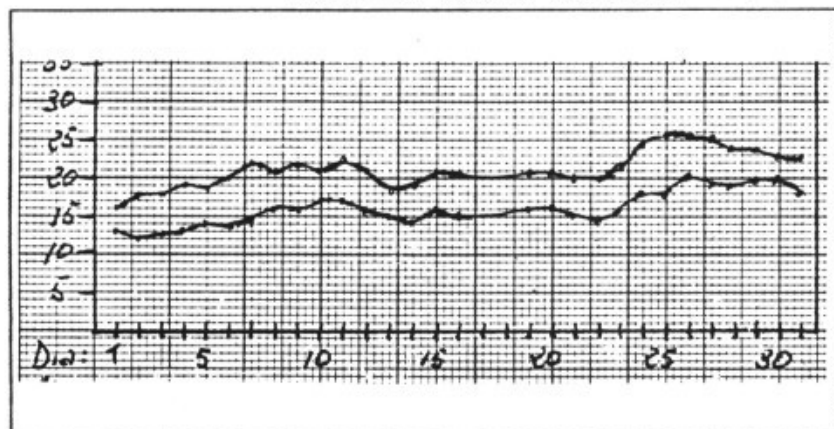
- Per urgències, a partir de les 15 hores heu de cridar al **520292**

- Preparació pel part, postpart, control de gestació i informació sobre anti-conceptius heu de cridar al **236624**

El temps

MES DE MAIG DE 1993

PLUVIOMETRIA	Temperatura Màxima
Dia 1 13l.	25'5 °C (Dies 25)
Dia 3 7l.	Temperatura mínima
Dia 12 8l.	12 °C (Dia 2)
Dia 13 5l.	Temperatura Mitjana
	18'6 °C
TOTAL: 33 LITRES	Mitjana màximes
	21'2 °C
	Mitjana mínimes
	16 °C

GRÀFICA DE TEMPERATURES MÀXIMES I MÍNIMES

Temps passat

JULIOL DE 1.986

- Història de la nostra gent: L'amo en Xesc de Son Cloquis, autodidacta i bondadós.
- Una aventura distinta.
- Cap a una escola mallorquina.
- Esports: Macià Ramis.

JULIOL DE 1.987

- Primer aniversari.
- Un pacte per al progrés.
- La Columna de la Llengua: Els Gentilicis.
- Conversa amb Pere Alemany.
- Pàgina pagesa: El pistatxo.
- Un fi de curs molt lluit.
- Anàlisi de les eleccions pels polítics locals.
- Composició del nou Ajuntament.

JULIOL DE 1.988

- La Columna de la Llengua: Vaga, vagos i esquiroles.
- Normalització dels carrers.
- Professors de què?
- Feim Carrerany: Excursió a Santueri.

JULIOL DE 1.989

- Opinió: El quart poder a Maria.
- Com es produeix un terratrèmol.
- Sa Xerradeta amb l'amo en Tomeu Ferriol Bergas.
- Tercer aniversari.
- Evolució dels cultius entre 1.860 i 1.960 a Maria.
- Espais naturals i societat.
- V Gran Premi Pla de Mallorca.

JULIOL DE 1.990

- Pla plurianual d'abastament i sanejament d'aigües.

- El menjador s'inaugura amb una paella a la Plaça des Pou.
- Les Messes d'Estiu: Mètodes i sistemes tradicionals.
- Campanya de normalització lingüística: La llengua feina de tots.
- Trofeu d'estiu de gimnàstica rítmica.
- El Club d'Escacs de Maria organitza el campionat de Balears de Cadets.

JULIOL DE 1.991

- Memòria R.A.M.: El cine de Maria.
- Pere Sureda, premi Migjorn de Premsa Forana.
- Festa de Fi de Curs a l'Escola.
- Els nous regidors de la Casa de la Vila.
- Sa Xerradeta amb Rafel Oliver, Batle electe.
- Per la independència: Trobades d'Estiu a ses Tarragones.
- Un Puput de cresta molla: L'anticatalanisme a Mallorca.
- Carrerany Esportiu: Gabriel Bergas, campió d'Europa júnior i Francesc Mestre, classificat pel campionat d'Espanya d'escacs.

JULIOL DE 1.992

- La Tercera Edat de Maria a Lluç.
- Les Nostres Possessions: Roqueta.
- Intromissions intolerables.
- Sa Xerradeta amb madò Margalida Font Munar.
- No volem manipular res.
- Acaben els cursos escolars i de l'Esplai.
- Primera jornada de treball pels regidors dels Ajuntaments de la Mancomunitat del Pla de Mallorca.
- Carrerany Esportiu: Ho hem guanyat tot.(Ciclisme).

MONTBLANC: AQUEST CONTE S'HA ACABAT.

El passat dia 13 de maig, en sessió plenària, l'Ajuntament del nostre poble va aprovar per unanimitat la desqualificació del terrenys de Montblanc com a zona apta per a urbanitzar.

Ara que tot s'ha acabat, amb un final feliç per cert, tal vegada sigui hora de recordar el que s'ha oblidat o obviat sobre el tema, la constància oficial que ha quedat de la postura de cada un davant Montblanc i què a mí en sembla no ha estat molt tenguuda en compte per la gent que viu al nostre poble. Cal recordar també, i ho comentava fa poc amb Pep Roig, d'Ultima Hora, que ja no es xerra tant ni surten tantes notícies damunt Maria, que va sortir a la llum pública amb molta intensitat i interès arrel de Montblanc.

Amb motiu de la presa de possessió de Magí Ferriol com a batle de Maria en virtut del pacte signat després de les eleccions municipals de 1987 entre Unió Mallorquina (UM), el Partido Socialista Obrero Español (PSOE) i els Independents de Maria (IDM) que havia de dur als caps de llista de cada un dels partits durant 16 mesos a la batlia, en el seu discurs d'investidura va deixar caure la possibilitat d'estudiar inversions turístiques dins el terme municipal per tal de llançar una mica l'economia local, que ha seguit aturada per altra banda.

L'intenció en principi, i així ho havien xerrat, era de construir una zona de camping dins el terrenys de Son Roig, terrenys que el poble de Maria ha perdut, i que tot seguit va tenir en contra als de sempre.

En una primera aproximació oficial al tema d'inversions turístiques al terme de Maria, a una sessió de Comissió de Govern de dia 27 de desembre de 1988 la totalitat del membres votaren a favor d'estudiar possibles inversions al terme després de acostar-se a l'Ajuntament un grup suec i sondejar les intencions de la majoria municipal.

A aquesta Comissió de Govern, va seguir un plenari de caracter extraordinari el dia 14 d'abril de 1989 i amb presència entre el públic dels representants de Meridional Mallorca, S.A., Bartomeu Miralles i Miquel Colom en el que tots el regidors de l'Ajuntament assistent, mancava Guillem Bergas amb excusa prèvia, ; Magí Ferriol Bartomeu Monjo, Rafel Oliver, Miquel Torelló, Bartomeu Bergas, Miquel Oliver, Antoni Morcy i Antoni Torrens votaren a favor de signar un conveni urbanístic entre les parts.

Temps després, els regidors del PSOE es

varen desmarcar del tema i donaren inici a una campanya en contra de la urbanització que en alguns moments va arribar a caures que mai s'han donat al nostre poble i pressions inaudites cap als IDM, començant una travessia pel desert que va tenir el seu fruit amb una majoria absoluta a les eleccions de 1991.

En aquest període de temps, Diario de Mallorca va organitzar una taula rodona a una aula de l'Escola d'Alt on tots els assistents varen poder intervenir per tal de defensar la seva postura davant Montblanc. Mai més s'ha tornat organitzar un acte públic damunt un tema tan delicat per Maria. Aquell vespre, en Magí Ferriol, blanc de crítiques i acusacions, va donar la seva cara a davant un nombros auditori per tratar el tema Montblanc.

A partir d'aquí, amb una rapidesa inusual es varen redactar unes Normes Subsidiàries al gust de Meridional Mallorca.

Tal com s'havia signat al seu dia, Magí Ferriol va donar pas a la Batlia a Rafel Oliver i aquest al poc temps per no voler consensuar el pressuposts i, això ho dic jo, seguint les directrius del partit va fer renúncia al càrrec, els fruits ja els treuria més tard, i passar al que era més fàcil: a l'oposició.

La llista més votada a les eleccions, la del P.P. va tenir al seu abast la possibilitat d'obtenir la Batlia i en els mesos que quedaven de legislatura, els Independents de Maria presentaren una moció al mes d'abril de 1991 per tal de requalificar els terrenys. Votaren a favor els Independents de Maria i el PSOE, i en contra PP i UM, i és que 5 sempre ha estat més que 4, sempre.

Perdudes clarament les eleccions municipals de 1991, els Independents de Maria insistiren, jo ho deian al seu programa, en requalificar Montblanc i el dia 29 de novembre d'aquell any presentaren una moció. La proposta va esser aprovada per unanimitat i el batle va sorprendre a tothom dient que un equip havia iniciat en el mes d'agost els treballs de forma "extra-oficial".

El dia 31 de gener a una sessió plenària varen presentar una moció instant a la majoria a iniciar els tràmits com s'havia aprovat anteriorment i mostrar al reste de regidors els treballs que s'havien realitzat en aquest sentit. El batle (sic) "indicà que de moment no hi havia plànols modificats de les NNSS i que no volia fer les coses de pressa com l'anterior vegada, afirmant que quant es tengués la documentació es passaria per escrit al Regidors i s'exposaria a informació pública, seguint-se el tràmits pertinents". Més tard, indicà (sic) "que la requalificació es faria comptant amb l'opinió del poble" i acusà als Independents de Maria d'anar de pressa en qualificar Montblanc

com a sòl urbanitzable. Acte seguit es va procedir a la votació amb el resultat de 5 vots en contra del PSOE rebutjant la moció i 4 a favor.

Encara no fa un any, el Tribunal Superior de Justícia de Balears va desestimar un recurs contra l'aprovació definitiva de les NN.SS. resolent que la tramitació estava ajustada a dret.

EL C.I.M. I ELS RESIDUS.

Un dels indicadors de la millora de la qualitat de vida d'una societat és l'increment del volum de residus sòlids que produeix. Però, al mateix temps, el tractament i eliminació dels residus és un problema greu que creix en el països desenvolupats.

A les grans ciutats es presenta, en tota la seva amplitud, la problemàtica dels residus sòlids urbans (RSU). Aquests es caracteritzen pel seu gran volum i per la necessitat de recollir-los periòdicament i freqüentment. La importància dels recursos econòmics que s'han de destinar és evident si observem que entre un 10 i un 20% dels pressuposts municipals es dedica a la recollida selectiva, transport i eliminació.

La fórmula tradicional de tractament de RSU ha estat la de l'abocador incontrolat, però l'augment d'aquests han demostrat les seves limitacions. Efectivament, no es tracta només dels inconvenients propis dels abocadors -males olors, combustions espontànies (amb la consegüent aparició de gasos, insectes i rates), lleixiuats ...- sinó també de l'esgotament de la seva capacitat per saturació.

Per altra part, només un percentatge de les deixalles urbanes acaben en aquests tipus d'abocadors (segons dades del MOPT, una de cada quatre tones de RSU s'aboca sense cap tipus de control), per la qual cosa les insuficiències d'aquesta fórmula semblen més evidents.

Per tot això, la CE ha dissenyat una política de gestió dels RSU fonamentada en tres punts principals: la prevenció, el reciclatge i l'eliminació, entesos com un procés integral i interdependent.

Inspirant-se en aquestes directrius, el Parlament de les Illes Balears, va aprovar els criteris per a la redacció del Pla Director per a la gestió dels RSU. A partir d'aquests criteris, la Conselleria de Comerç i Indústria va confeccionar el Pla Director per a la gestió dels RSU a l'illa de Mallorca, que una vegada va passar pels tràmits reglamentaris va ésser aprovat pel Decret 87/1990, de 20 de setembre.

Aquest Pla, després d'analitzar el problema dels RSU a cada una de les illes i les seves característiques específiques, va determinar que la fórmula més idònia pel tractament dels RSU a l'illa

Recentment i en vísperes d'eleccions generals, es pujà al Ple la modificació, que va ésser visada pel Col·legi d'Arquitectes al mes de juny de 1992, i tots els regidors votaren a favor de la modificació. Un camí de 2 anys que ha arribat a bon terme i pel que ens hem de felicitar tots el marianos.

Jaume Mestre.

de Mallorca, és el de la incineració amb recuperació d'energia.

Pel que fa al reciclatge, si bé permet reduir la contaminació i estalviar energia en els processos industrials d'obtenció de productes de paper, tèxtils, vidre, alumini, acer, llaunes i plàstics; la cosa certa és que ha d'anar acompanyat de tot un procés que el faci possible; efectivament, un reciclat en massa de RSU implica una selecció a l'origen, és a dir, la realització de la separació a les llars i posteriorment, la recollida i el transport per separat de cada fracció; tot això és molt costós, i depèn en gran mesura no només de la sensibilitat i la col·laboració ciutadana -que cap país ha aconseguit plenament encara- sinó també d'un entorn adequat. Han d'existir unes determinades estructures que garanteixin la viabilitat del reciclatge, com són l'existència d'una indústria de productes reciclats, i d'un mercat d'aquests, en el qual l'oferta i la demanda presentin una mínima coherència.

S'ha de recalcar, en tot cas, que el reciclatge, fins hi tot en els casos en què s'ha aplicat en major èxit, només arriba a reduir un 30% (aproximadament) dels RSU, per la qual cosa, el problema de l'eliminació d'aquests continua subsistent.

No obstant això, el Consell Insular de Mallorca, que ja realitza campanyes d'educació i sensibilització ciutadanes en matèria de RSU i que ha posat en marxa diverses activitats de separació a l'origen i recollida selectiva, està disposat a arribar al màxim amb les possibilitats dels reciclatge, i a tal efecte ha promogut la constitució de la comissió especialitzada, amb una àmplia representació d'entitats públiques i privades, per tal d'analitzar i avaluar aquestes alternatives.

Les conclusions dels estudis realitzats per aquesta comissió, faran visible l'aplicació de tècniques de recuperació i reciclatge dels RSU, i amb això quedarà modificat el procés de gestió d'aquells i la planta de tractament de Son Reus, que ha estat dissenyada amb una àmplia flexibilitat, s'adaptarà automàticament a aquestes circumstàncies.

Antoni Morano, Coordinador de la Gestió dels R.S.U. del Consell Insular de Mallorca

CARTA AL PADRE LLANOS, QUE ESTA EN EL CEL

Estimat Padre: Aquests dies passats que els espanyols hem tingut la ventura de festejar la vinguda -la quarta- de Sa Santedat Joan Pau II que ha passat quatre dies entre nosaltres, me n'he recordat de Vós, i si vaig plorar la vostra mort, avui me n'he alegrat que aquest bon senyor no us trobàs per Madrid, poble pel qual tants de sacrificis féreu en bé dels necessitats. I, per què? direu vós. Simplement perquè haguéssiu patit molt i ja basta el que sofríreu. I ho haguésseu passat malament perquè vós voldríeu haver-vos-hi acostat i haguéssiu estat rebut amb una siulada per la comitiva que l'enrevoltava (tal serien ells), tots, supòs, d'"alto copete", i mudats com un garballó (els diaris han publicat que hi havia antics ministres de la Dictadura) i quan haguessin vist aquell capellà del "Pozo del Tio Raimundo" haguessin dit: **Què fa aquest perdut per aquí?** I tampoc haguéssiu pogut retratar-vos al seu costat perquè el vostre vestit se notaria massa al costat dels qui allà es trobaven. I ell tampoc hagués pogut anar a visitar la vostra feligresia ni entrar en aquella església que amb l'esforç de tot el barri de pobres aixecàreu allà al "Pozo". No! Ell havia d'anar a visitar palaus, a consagrar monuments sumptuosos i majestuosos en un temps en què en el nostre país hi ha tants i tants de germans que romanen al carrer. I què podem fer, Padre? Revoltar-nos i queixar-nos solament! Quin poble aquest nostre, senyor! Vós veis com en un país on uns dies abans s'elegia democràticament i per majoria un sistema de govern, ha de contemplar com el cap de llista que ha assolit la victòria és rebut amb una siulada per la comitiva que acompanyava Sa Santedat, comitiva que ens convida a creure que segurament haguessin festejat la tornada d'aquell que temps enrere havia estat condecorat per una altra Santedat. I llavors diran que això és Espanya? No! Allò era un grup que usa i abusa del nom d'Espanya per als seus obscurs interessos. Vós sabeu que Espanya és una altra cosa i les urnes ho han demostrat quatre vegades consecutives. Jo no vull pensar el sermó que haguéssiu fet el dia següent als vostres feligresos, però sé segur que haguéssiu repetit allò de: **"Señor, bájate de la cruz"**.

Però com que no tot són espines, també us vull dir que els continuadors de la vostra obra segueixen camí. Aquí a Mallorca, al meu poble, Maria de la Salut, tenim dos capellans que tampoc van mudats com una papallona però que a l'hora d'ajudar els

necessitats no es troben mai cansats ni demanen d'on vénen ni qui són els qui necessiten ajuda. Són aquells que accepten aquelles dites vostres: **"Mándame fracasos y deshonras"**. I per no anar mudats. I perquè no distingeixen rics de pobres. I perquè no s'humilien davant els poderosos són maltractats i malvists per alguns (sabeu que l'altre dia a Ciutat, prengueren foc a una residència on un d'aquests capellans ajudat per altres cristians recollien 170 marginats abandonats al carrer d'aquesta ciutat on hi ha tot el més refinat perquè els turistes en gaudeixin; "perduts", que en aquell recolliment trobaven una manta per dormir, un tassó de llet i un tros de pa per matar la fam).

Us volia contar aquestes coses per treure'm el mal de ventre que em produeixen aquestes injustícies socials, sabent que vós al manco m'escoltareu, i si a algú poden molestar les meves afirmacions, sàpiguen que tenen sempre el meu respecte. Cadascú és com és.

I acab dient aquella frase vostra tan repetida: **"Fins quan, senyor?"** i jo hi afegesc: **"S'haurien d'acabar les sumptuositats mentre hi hagi germans abandonats"**. **"Primero es el pan"**, diu el bisbe Pere Casaldàliga.

Maria de la Salut a 26 de juny de 1993

Miquel Oliver i Roig

P.D. Per aquells que no tinguin idea de qui va ser el Padre Llanos, els diré solament que fou un capellà que de jove, com tants d'altres, mogut per aquelles frases de moda: "Amamos a España porque no nos gusta", "España es una unidad de destino en lo universal", "Ser español es una de las pocas cosas serias que se puede ser en la vida", "Levantar al caído y oprimir al poderoso", etc. etc. va agafar la brusca i es tirà "al monte", seguint els qui ell creia que canviarien el món, i quan va veure que allò de "Levantar al caído y oprimir al poderoso" no era més que un conte de mal gust, tirà la camisa i refugiant-se al barri més pobre de Madrid començà a aplicar la vertadera doctrina cristiana ajudant tots els necessitats que podia, i calçant espadnyes i vestint una vella sotana es posà al servei del qui l'havia de menester fins a la

MARGINATS

N'hi ha a qualsevol part, dins qualsevol forat, darrera les cantonades, etc.

Són essers que no accepta la societat, no tenen on anar ni dormir, a on rentar-se ni menjar. Són carn de canó, són fems humà.

No parlem d'Àfrica, parlem de la nostra Mallorca.

S'els veuen en les places, dormint en els bancs públics. La gent que creu ésser normal pensa que són així perquè ells s'ho han cercat.

Jo no ho crec així. La marginació en el món és tan elevada, que s'ha convertit en una vertadera plaga.

Tal vegada n'hi ha que no saben que és dormir dins una caixa de cartó o damunt un banc tapat de diaris o dins una casa abandonada on hi ha tants d'animalons que no hi ha cap diccionari que dugui el

nom de tots. Poden creure ben cert que això és així.

Gent que un dia era qualque cosa ara viu dins el forat negre de la marginació per una mala jugada de la vida. Hem de ser conscients de que el problema és seriós. Si no s'hi posa remei, de cada dia el problema serà més gros. Si no es cura, un dia podria ser tard.

Es molt trist veure la gent mal vestida, bruta, desnudrida, mal pagada si treballa, sense assegurances, ni tan sols amb medis per poder-se defensar dels aprofitats de la seva situació.

Per molts, són animals que poden, però el cert és que no lladren ni mosseguen.

Aquesta gent, cada dia que passa, va perdent l'esperança, per no trobar una oportunitat per recuperar-se i ésser un més dins la societat.

Tal vegada, aquesta persona mal vestida, mal rentada i gata, qualque dia ens podrà donar una mà. La mateixa mà que un dia, el que no es creu ésser marginat, va negar.

Què passaria si un de vostès, sense fer-ne comptes, passàs a ser marginat?

Joan Salom

Fe com a fenomen individual i social.

En general, la fe de l'edat medieval i fins molt entrada l'edat moderna, era una fe social en el sentit de que l'ambient era religiós. Els indecisos, que casi sempre solen ésser la gran majoria, s'inclinaven per lo religiós, per lo sagrat, sense anar a cercar quens i quenes, sense indagar si el que creien era vera, història o fàbula.

Aquest fenomen, que té inicis en la proclamació oficial, per part de l'Imperi Romà, de la "llibertat religiosa", amb l'emperador Constantí i, sobretot, amb En Teodosi, ha arribat fins els nostres dies. Ara anam tocant fons. El social s'ha posar al revés. Els indecisos, aquells a qui no agrada decidir ni decidir-

se, aquells que miren per on va el vent i hi prenen, ara han deixat d'ésser religiosos, de freqüentar el temple o les reunions. Aquesta és la moda, és el que vesteix, és la corrent.

Estam arribant a un moment extraordinari en aquesta època de la postmodernitat. Anam deixant una religió d'autoritat, encara que ens costi creure-ho i encara que des de d'alt la vulguin tornar ressuscitar, per entrar a una religió de vertadera llibertat individual i social.

Deixam també un poc el raonament del Déu cartesà per acollir, amb el concili Vaticà II, el Déu de la llibertat, la germandat, de l'amor, de la pau.

Tal vegada començam a viure un moment de conviccions individuals i personals.

Pere Fons Pascual

Carrerany

Esportiu

HA ACABAT LA TEMPORADA DE FUTBOL

Acabà la temporada 92/93 de futbol, on el nostre Mariense, ha passat per diferents etapes en un any on era una incògnita després d'un parèntesi sense futbol a Maria.

Una vegada finalitzat el Torneig COPA PRESIDENT de la tercera regional, el balanç no pot esser més positiu. Ens hem proclamat campions havent perdut just un encontre.

El resum dels tres darrers ha estat:

FC MARIENSE 6 - PORT DE POLLENÇA 3

S'alinearen: F.Castelló, G.Ferriol, B.Quetglas, P.Jordà, B.Quetglas, R.Castelló, J.Gual, M.Quetglas, P.Bergas, J.Bergas, A.Alcover. Intervingueren també en J.Sabater, T.Font i P.Payeras.

Els gols foren marcats per en B.Quetglas, P.Jordà, M.Quetglas, A.Alcover i 2 en J.Gual. En aquest partit es produí l'expulsió d'en Rafel Castelló, el qual ha estat suspès amb dos partits oficials.

Fou una bona tarda de futbol, amb constants alternatives al marcador.

CONSTANCIA 3 - MARIENSE 1

Aquest partit es disputà al Nou Camp d'Inca i es veu que la gespa i jugar el matí no els hi va bé als nostres jugadors. Fou l'únic partit perdut al llarg del Torneig Copa President.

S'alinearen: G.Castelló, G.Ferriol, B.Quetglas, P.Jordà, B.Quetglas, T.Font, J.Gual, M.Quetglas, P.Bergas, J.Sabater, P.Payeras. El gol fou marcat per en Pep Bergas.

MARIENSE - SANCELLES ATC

Mala jugada ens feren els de Sanelles, ja que just presentaren 5 jugadors, per la qual cosa el partit no es va poder jugar.

S'havia preparat una bona festa per tancar la temporada, però ens vàrem haver de menjar les coques de verdura sols i poguérem fer la festa dins el camp de futbol.

Encara s'està pendent de la decisió del Comitè de Competició, però el normal i habitual en aquests casos és de donar per guanyat el partit al Mariense, apart d'una sanció econòmica al Sanelles.

Com a final volem informar a tots els socis, de

com han quedat els comptes:

DESPESES:

Arbitratges	126.600 pts.
Fitxes	122.600 "
Material Esportiu	81.825 "
Sopars Jugadors	42.250 "
Rec del camp	7.500 "
Varis	3.500 "
Festa fi temporada	11.900 "
Total despeses	401.645 "

INGRESSOS:

Entrades camp	118.859 pts.
Quotes socis	242.000 "
Ajuda Ajuntament	92.000 "
Total ingressos	452.850 "

Per la qual cosa ens han quedat 51.205 pts. les qual s'empraran per a pagar els dipòsits per a l'any que ve i el sopar, si queda qualche cosa, de clausura i entrega de trofeus.

Tots els justificants de tot el moviment dels comptes estan a disposició de qualsevol soci que els requereixi.

Maria de la Salut, 31 de Maig de 1993.

Pep Ferriol Torelló.

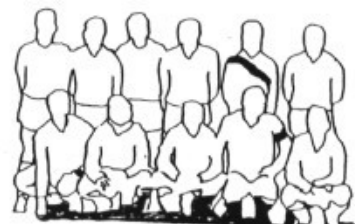
I COMENÇA LA DE FUTBOL-SALA

Tots els divendres i dissabtes fins a la Mare de Déu a partir de les set de l'horabaixa i fins a mitjanit hi ha partits de futbol-sala del torneig d'estiu que ha organitzat la Penya Barcelonista del nostre poble.

Són una quinzena els equips que s'hi han apuntat, procedents de tota la comarca. Fins i tot n'hi ha de Ciutat.

Ja es duen jugades tres jornades i l'expectació creix dia a dia, agrupant-se molta gent, fent bulla, apostes, cridòria, etc.

Al proper número us donarem informació fidedigna del que hagi passat, classificacions, golejadors, etc.

Carrerany Esportiu

ALEVINS, INFANTILS I FEMINES

Coincidint amb la cinquena jornada del Pla de Mallorca, a Sineu, mentre els socials competien en carretera, les categories inferiors ho feren sobre el tradicional circuit urbà.

Els representants del CC. Maria de la Salut ho dominaren tot. Viçens Reynés en alevins i Damià Barceló en infantils foren els guanyadors absoluts, mentre que Cristina Fernández i Victòria Montiel feren el mateix en les respectives categories femenines.

La mala fortuna va esser per Antoni Martorell que no va poder acabar la cursa a conseqüència d'una caiguda que sortosament no li va provocar ferides importants. Així quedaren les classificacions:

Alevins-13 participants

1. Viçens Reynés	Es Cruce
2. Victòria Montiel	Es Cruce
3. Magd. Márquez	Es Cruce
4. Miquel Mas	AC. Sineu
5. Joan Barceló	Es Cruce
6. Guillem Beltrán	Es Cruce

Infantils-24 participants

1. Damià Barceló	Es Cruce
2. Manolo Muñoz	Es Siurell
3. Lluís Ferrer	Wimpy
4. Pedro J. Mestre	AC. Sineu
5. Samuel Hernández	Es Siurell

TANCAMENT DE LA NOVENA EDICIÓ DEL PLA DE MALLORCA-GRAN PREMI-LA CAIXA

El passat divendres dia 18 de juny, a les instal·lacions del Restaurant Es Cruce, a Vilafranca, enb el decurs d'un sopar al qual hi assistiren 446 persones de les poblacions participant, se va tancar la novena edició del "Pla de Mallorca-Gran Premi-La Caixa" a la que hi assistiren el president i vicepresident del Consell Insular de Mallorca, a més del responsable del àrea deportiva. Hi assistiren 65 mariandos per donar suport als bons resultats aconseguits pels nostres representants:

- Primer i segón a la general.
- Cinc entre els vuit primers.
- 1er, 2on, 3er i 4rt de muntanya.
- Primer i segón de regularitat.

- Primers a la general d'equips
- Primer i segón aficionats.
- Primer veterà "A".
- 3a victòria absoluta de Colombram.
- 6a victòria absoluta a la general.
- Quart triomf a la general d'equips.

FERRIOL COLOMBRAM GUANYA L'ETAPA I RAFEL MULET LA MUNTANYA

El passat dia 30 de maig, la sisena etapa del Pla'93 va tenir la pancarta de meta de sortida i arribada a la localitat de Muro. Foren 111 els ciclistes que hi participaren per completar els 58 kilòmetres del recorregut amb el millor promig de la present edició, poc més d'una hora i vint-i-tres minuts.

El promig tan elevat fou conseqüència dels constants atacs que es produïren repetidament durant tota la jornada. Gabriel Bauzá (Sencelles), Antoni Mascaró (Sant Joan) i Jaume Pou (Lloret) varen ser els protagonistes. Cap dells va aconseguir el seu objectiu ja que tots els intents d'escapada fracassaren a conseqüència del treball del nostre equip.

Molt prop de l'arribada es va produir una caiguda a la qual hi estaren implicats Tomeu Arbona i Joan Pira, afortunadament sens cap tipus de ferides importants. Arribada massiva després de la llarga recta de meta en lleugera pujada. Ferriol Colombram va aconseguir el seu tercer triomf d'etapa al Pla'93 mentre que Rafel Mulet havia aprofitat les puntuacions de muntanya per deixar definitivament sentenciada la general al seu favor.

1. F.Colombram	T. Mestre	1.23.41
2. T.Ballester	Algaida	m.t.
3. Rafel Mulet	T. Mestre	m.t.
4. Antoni Gayà	Romàntic	m.t.
5. Ant Abrines	Algaida	m.t.
6. Manuel Fdez	T. Mestre	m.t.
11.P.Ferriol	R T. Mestre	m.t.
11.Gm Quetglas	T. Mestre	m.t.
50.Joan Pira	T. Mestre	m.t.
51.Tom. Arbona	T. Mestre	m.t.
52.Nofre Soler	T. Mestre	m.t.
61.Toni Munar	T. Mestre	1.25.48
63.Antoni Mas	T. Mestre	1.25.58
64.A. Castelló	T. Mestre	1.26.03

Carrerany Esportiu

LA CRONOMETRADA VA SENTENCIAR COLOMBRAM I MULET SON ELS MILLORS

Per si a algú li quedava cap dubte, l'etapa cronometrada de Vilafranca, a la distància de 15 Kms, va demostrar que Ferriol Colombram i Rafel Mulet han estat els dos homes més forts del Pla-93. Després d'un registre molt bo d'Onofre Soler, va arribar l'hora dels millors a la general. Ferriol Roig, Manuel Fernández i Guillem Quetglas, a més dels dos esmentats, demostraren que les seves posicions entre els deu primers no eren per casualitat.

1. F.Colombram	T. Mestre	21.02
2. Rafel Mulet	T. Mestre	21.24
3. Antoni Gayà	Romàntic	21.57
4. Xavier Mas	S. Joan	22.01
5. Biel Bauzà	Sencelles	22.03
6. Manuel Fdez	T. Mestre	22.15
7. Gm Quetglas	T. Mestre	22.27
9. Ferriol Rg	T. Mestre	22.39
26. Nofre Soler	T. Mestre	24.04
32. Joan Pira	T. Mestre	24.16
35. Tom. Arbona	T. Mestre	24.30
46. Antoni Mas	T. Mestre	24.51

64. Toni Munar	T. Mestre	25.42
66. A. Castelló	T. Mestre	25.43

COLOMBRAM, MULET, FERNANDEZ I EL CLUB CICLISTA PUJAREN AL PODIUM

La darrera etapa es va disputar el diumenge dia 13 de juny a Algaida sobre un itinerari novedós que, a la segona meitat, es va convertir en el més difícil. Foren 144 ciclistes els que hi participaren. Les generals de muntanya, metes volants, regularitat i equips ja estaven pràcticament sentenciades. Després d'alguns intents de A. Mascaró, A. Ferrer i Ferriol Roig, la prova va arribar a la zona de Montuiri i Randa on arribaren els atacs més importants on Antoni Gayà va provocar que el pilot quedàs totalment dividit, encara que els nostres homes més destacats sempre estaren al capdavant.

1. Jaume Pou	CC. Lloret	1.32.07
2. Rafel Mulet	T. Mestre	m. t.
3. F.Colombram	T. Mestre	m. t.
4. Manuel Fdez	T. Mestre	m. t.
5. Pere Mulet	Sencelles	1.32.10
8. Ferriol Rg	T. Mestre	m. t.
10. Gm Quetglas	T. Mestre	m. t.
38. Tom. Arbona	T. Mestre	1.33.53
39. Joan Pira	T. Mestre	m. t.
64. Antoni Mas	T. Mestre	1.37.07
65. A. Castelló	T. Mestre	m. t.
67. Toni Munar	T. Mestre	1.39.41

GENERAL INDIVIDUAL

1. F.Colombram	T. Mestre	9.33.33
2. Rafel Mulet	T. Mestre	9.34.14
3. Biel Bauzà	Sencelles	9.35.23
4. Antoni Gayà	Romàntic	9.35.33
5. Manuel Fdez	T. Mestre	9.35.45
6. Gm Quetglas	T. Mestre	9.36.20
8. Ferriol Rg	T. Mestre	9.36.34
30. Tom. Arbona	T. Mestre	9.40.52
40. Joan Pira	T. Mestre	9.46.38
51. Toni Munar	T. Mestre	9.53.52
52. Antoni Mas	T. Mestre	9.54.29
60. A. Castelló	T. Mestre	10.06.42

fins a 90 classificats

Carrerany Esportiu

GENERAL DE LA MUNTANYA

1. Rafel Mulet	T. Mestre	64 p.
2. Gm Quetglas	T. Mestre	46 p.
3. Manuel Fdez	T. Mestre	33 p.
4. F.Colombram	T. Mestre	29 p.
6. Joan Pira	T. Mestre	9 p.

GENERAL DE METES VOLANTS

1. T.Ballester	Algaïda	24 p.
2. Antoni Gayà	Romàntic	22 p.
3. Gm Quetglas	T. Mestre	14 p.
4. F.Colombram	T. Mestre	13 p.
5. Rafel Mulet	T. Mestre	3 p.
6. Manuel Fdez	T. Mestre	3 p.

GENERAL DE REGULARITAT

1. F.Colombram	T. Mestre	15 p.
2. Rafel Mulet	T. Mestre	24 p.
3. Antoni Gayà	Romàntic	39 p.
4. Manuel Fdez	T. Mestre	48 p.
6. Gm Quetglas	T. Mestre	79 p.
7. Ferriol Rg	T. Mestre	84 p.

GENERAL PER EQUIPS

1. CC. Maria de la Salut	28.43.23
2. Penya Ciclista S. Joan	28.50.23

3. Club Ciclista Sencelles	28.50.34
4. Club Ciclista Muro	28.52.35
5. CC. A Poc A Poc	28.53.50

.....

FULLANA, SUBCAMPIONA D'ESPANYA

.....

Una de les nostres ciclistes, Margalida Fullana (Es Cruce) va aconseguir la segona posició al campionat d'Espanya de fons en carretera que es va disputar el passat dia 19 de juny a la localitat gallega de Monforte. Aquesta ciclista es va escapar de la resta quan mancaven 14 quilòmetres i va esser alcançada a un de la meta. Encara li quedaren forces per entrar segona a l'esprint final.

En categoria juvenil, Maria Antonia Márquez (Es Cruce) se va classificar setena, en el mateix temps de la guanyadora.

Daniel Estarellas i Francisco Mulet hi foren presents a la selecció cadet. No tingueren sort ja que ambdós caigueren i perderen tota possibilitat de classificar-se entre els millors.

FESTA DE FI DE CURS

El passat divendres dia 18 de Juny, a les 19 hores, tingué lloc a l'Escola de Dalt la festa de Fi de Curs 92-93.

Com ja sol ser habitual, el pati presentava un aspecte de gala, a pesar del sol. Els que podien cercaven les ombres.

La festa començà amb l'ansia de qui desitja acabar el curs. Fou presentat per alguns alumnes de 8è.

Tots els qui actuaren hi posaren lo millor, voluntat, perquè la festa s'otís llúida.

Com ja sol ser normal la feta acabà amb la degustació de pastissos que aportaren les mares dels

alumnes. N'hi hagueren per tots i foren molt variats. L'A.P.A. aportà les begudes i els gelats.

El refrigeri acabà prop de les deu de la nit.
Onofre Sureda Ribas

